

Віннічук Ольга Василівна
Чабанов Анатолій

Особливості військово-політичного співробітництва України з Великою Британією в умовах російсько-української війни

УДК 355(477+41):355.48(470:477)»201
4/...»
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-3.25>

Віннічук Ольга Василівна
кандидат політичних наук, доцент,
завідувач кафедри політології
та філософії
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
вул. Огієнка, 61, Кам'янець-
Подільський, Хмельницька область,
Україна
ORCID: 0000-0002-8758-5798

Чабанов Анатолій
аспірант
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
вул. Огієнка, 61, Кам'янець-
Подільський, Хмельницька область,
Україна
ORCID: 0009-0005-6056-5219

Проаналізовано тенденції військового та політичного співробітництва України з Великою Британією в умовах російсько-української війни з 2014 року до сьогодення. Окреслено актуальність підтримки Сполученим Королівством, як регіональним лідером, України.

Розкрито історичну ретроспективу військово-політичного співробітництва України та Великої Британії, акцентовано увагу на Будапештському меморандумі, в межах якого Велика Британія виступила гарантом суверенітету та територіальної цілісності України. Акцентовано увагу на пакетах допомоги для України та програмних ініціативах для підготовки українських військовослужбовців. Однією з найуспішніших таких ініціатив була операція «ОРБІТАЛ», яка тривала 5 років та сприяла якісній модернізованій підготовці Збройних Сил України.

Важливою стала підтримка Сполученого Королівства у захисті українського інформаційного простору. Відзначено про тенденції щодо підтримки місцевого урядування, зокрема в рамках ініціативи «Програми допомоги реформам» в Україні. Зокрема, важливу роль у цьому напрямі відіграло посиленню торговельних домовленостей між двома країнами у контексті формалізації стратегічного партнерства 2020 року. З'ясовано, що Велика Британія відіграла важливу роль у дипломатичному сприянні щодо отримання Україною статусу «партнера розширених можливостей» НАТО. Важливою є підтримка Лондона та допомога у період повномасштабного вторгнення. Зокрема, поставки легкого оборонного, наступального озброєння та важкої бронетехніки.

Важливим дипломатичним аспектом у посиленні двосторонніх відносин стало підписання безпекової угоди (Угода про співпрацю у галузі безпеки), яка передбачає надання Великою Британією невідкладної допомоги Україні у разі повторного вторгнення рф. Відзначено про важливість підтримки Великою Британією в контексті надання технічної, фінансової та гуманітарної допомоги для України.

Ключові слова: Велика Британія, Україна, військово-політичне співробітництво, російсько-українська війна, стратегічне партнерство.

Актуальність проблеми. У XXI ст. постали нові виклики для безпекової системи європейського простору. Зростаюча кількість міжнародних конфліктів регіонального рівня доводить неефективність правової бази у регулюванні системи міжнародної безпеки та ставить під сумнів багатоплярний міжнародний порядок. На порядку денному світового порядку є забезпечення сталого розвитку міжнародної безпекової системи.

31 грудня 1991 року Велика Британія офіційно визнала незалежність України. Тоді ж і розпочалася нова сторінка взаємовідносин з однією із найбільш впливових у європейському регіоні держав. Адже Лондон став визнаним європейським центром стратегічного прийняття рішень поряд із Берліном, Брюсселем, Парижем тощо. Важливо відзначити рішучість, швидкість прийняття рішень та дипломатію Великої Британії по відношенню до України в умовах російського повномасштабного вторгнення 22 лютого 2024 р.

Зовнішня загроза стала ключовим аспектом військово-політичного співробітництва Лондона та Києва. Велика Британія вчасно усвідомила, що Україна є прямою ціллю росії. У разі військового захоплення території України російськими військами, вся система європейської безпеки може

буде розбалансована та знищена. Тому, Сполучене Королівство, беручи на себе ініціативу лідерства в європейському регіоні в умовах постBrexit, за підтримки ініціативи США, розвиває напрям військово-політичної підтримки України під час війни з 2014 року.

Таким чином, аналіз військово-політичного співробітництва України та Великої Британії в умовах російсько-української війни є важливим наразі.

Мета та завдання. Метою статті є аналіз тенденцій військово-політичного співробітництва України з Великою Британією на сучасному етапі. Завдання роботи полягають у: аналізі особливостей дипломатичної поведінки Великої Британії як регіонального лідера під час повномасштабної війни; визначенні тенденцій підтримки України у фінансовому, гуманітарному, технічному, дипломатичному аспектах.

Методи дослідження. При проведенні дослідження були використані загальнотеоретичні методи дослідження (історичного аналізу, інституціональний) загальнологічні методи (індукції, дедукції, аналізу даних), які дали змогу розкрити зазначену мету у повному обсязі.

Результати дослідження. Тенденції розвитку зовнішньої політики Української держави визнача-

лися в контексті трьох основних векторів, затверджених Постановою Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» від 2 липня 1993 року: про європейську інтеграцію, розвиток двосторонніх міждержавних відносин та багатосторонню дипломатію.

Згідно Будапештського меморандуму (1994 р.), Велика Британія виступила в якості одного з трьох «гарантів» суверенітету та територіальної цілісності України. Відповідно, в умовах російського вторгнення 2014 року під час анексії Криму, Велика Британія взяла на себе відповідальність, підтримавши зміну влади в Києві та засудила втручання росії. Британія заявила, що вважає «анексію Криму незаконною» і дотримуватиметься «позиції принципової підтримки суверенітету та територіальної цілісності України» [8, с. 68]. Заява стала ключовою у формуванні британських двосторонніх відносин з Україною.

З 2014 року Велика Британія намагається посилити свою економічну та оборонну співпрацю з Україною та посилити позиції України в контексті стримування конфлікту із підтримуваними росією повстанцями на сході країни [4]. Після процедури Brexit британський уряд визнав, що Україна може стати основним партнером в рамках політики «Глобальної Британії», виступаючи як європейський партнер поза межами ЄС.

Велика Британія тривалий час підтримує Україну в межах програм прямої двосторонньої військової допомоги. У 2014 році в Україну було поставлено першу хвилю військової техніки. У березні 2015 року – другий пакет військового обладнання, а в листопаді – третій. Також Уряд Великої Британії схвалив направлення військових радників для навчання Збройних Сил України. Перша група Військових радників прибула до Західної України в лютому 2015 року. Ініціатива під назвою Операція «ОРБІТАЛ» була добре сприйнята українським урядом. На кінець наступного року британські радники реалізували понад 30 навчальних програм [3]. Завдяки британським навчальним програмам у 2016–2021 рр. було підготовлено контингент українських військових. Однією з відомих операцій, під час реалізації якої вдалося підготувати понад 21 тисячу українських військовослужбовців є операція «ОРБІТАЛ». В контексті відзначеної операції було ініційовано розбудову морського потенціалу в Україні, подальшою перспективою якої стала морська підготовка для українських ВМС.

Зокрема, у 2016 році було організовано та проведено курс підготовки Збройних Сил України за стандартами НАТО для учасників АТО. Учасники відпрацьовували техніку ведення бою в місті та місцях пересічної місцевості, техніку здійснення патрулювання, охорону та оборону важливих об'єктів, рух у колоні та супроводження автомобільних конвоїв. Важливим став обмін досвідом

у сфері тактичної медицини між Збройними Силами двох країн [6, с. 50].

Наступні дипломатичні дії Лондона спрямовані на реалізацію ініціативи «Програми допомоги реформам» в Україні для покращення місцевого управління, боротьби з корупцією та покращення управління, одночасно підтримуючи економічні реформи. У 2015–2016 роках ці ініціативи розглядалися як можливості вдосконалення системи українського врядування та економічного розвитку, були спрямовані на посилення торговельних домовленостей між двома країнами [10].

У вересні 2017 року було підписано Торговельну угоду Україна-ЄС. Згодом, у 2020 році було підписано угоду про безперервність між Британією та Україною, завдяки якій оновлено та формалізовано стратегічне партнерство. Завдяки тривалим британським дипломатичним зусиллям у червні 2020 року Україна отримала статус «партнера розширених можливостей» НАТО, який надає «розширений доступ до програм і навчань, взаємодії та більше обміну інформацією» [1, с. 34].

В умовах загрози безпеці України 2021 року правляча Консервативна партія, її міністри та прем'єр-міністр Б. Джонсон досягли міжпартійного консенсусу в Британському парламенті та створили необхідне підґрунтя для підготовки системи стримування подальшої російської агресії [2].

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 року перешкодило розвитку подальших планів щодо співпраці сторін у сфері військово-технічної кооперації в регіоні Чорного моря. Проте, важливим здобутком двосторонньої співпраці в умовах бойових дій став набутий досвід роботи британських військових інструкторів і десятків спільних військових навчань, проведених на полігонах обох країн із залученням інших держав НАТО відповідно до стандартів самого Альянсу.

Актуальною стала пряма британська військова допомога в умовах повномасштабного вторгнення, зокрема: поставки легкого оборонного озброєння ("Javelin" і "NLAW") на сотні мільйонів фунтів; наступального озброєння (високоточних протикорабельних ракетних комплексів "Harpoon") та важкої бронетехніки.

Також з Великої Британії відправлено близько 6900 одиниць протитанкової зброї NLAW, Javelin, Brimstone та іншої, крім того, було відправлено близько 16 тисяч артилерійських снарядів, машини Stormer із зенітно-ракетним комплексом Starstreak та сотні ракет. Серед партій поставок були також морські ракети Brimstone, реактивні системи залпового вогню, 120 бойових броньованих машин і велика кількість нелетальної допомоги, включно з понад 82 тисячами шоломів, 8450 комплектів бронешитів і понад 5 тисяч приладів нічного бачення [7].

Важливим для захисту України стало отримання систем протиповітряної оборони, зокрема, ракети Starstreak. Британія направила до України значну кількість гусеничних машин Stormer як мобільну платформу для Starstreak [9].

Велика Британія тривалий час співпрацювала з Україною щодо розвитку системи кіберпростору. Після повномасштабного вторгнення перейшла до надання прямої допомоги. Підтримка була зосереджена на співпраці з галузевими партнерами для надання спеціалізованих криміналістичних можливостей для виявлення та розслідування атак, а також пропозиції апаратного забезпечення та інших систем для посилення захисту. «Ми залучили частину нашого досвіду, щоб допомогти їм захиститися від того, що було щоденним нападом кібератак з боку Росії з початку вторгнення», – відзначив Лео Дочерті, міністр Європи у Міністерстві закордонних справ Співдружності та розвитку (FCDO) [11].

Регіональне лідерство Сполученого Королівства у формуванні ефективного безпекового простору у Європі відкрило нову сторінку в україно-британських відносинах. Зважаючи на обставини, обумовлені бажанням Великої Британії зайняти лідерські позиції в регіоні, які були частково втрачені в умовах виходу з ЄС, відкриваються перспективи для подальшої співпраці під час повоєнної відбудови України. Проте Лондон з обережністю ставиться до висловлювань щодо термінового членства України в НАТО та залишається осторонь інтеграційних процесів України в ЄС.

Велика Британія висловила жест підтримки України відповівши готовністю надати гарантії безпеки Україні в процесі підготовки проекту міжнародного мирного договору. Проте офіційно Лондон відкидає можливість поширення принципу статті 5 Статуту НАТО «напад на одну з країн членів Альянсу автоматично означає напад на усіх інших» на даний проект договору [2].

Важливим етапом у продовженні підтримки України зі сторони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії стала Угода про співпрацю у галузі безпеки, підписана 12 січня 2024 року прем'єр-міністром Великої Британії Ріші Сунаком та президентом України Володимиром Зеленським. Угода передбачає надання Великою Британією невідкладної допомоги Україні, сучасної зброї для відбиття агресії на суходолі, у морі та у повітряному просторі, у випадку повторної російської агресії.

«Сьогодні день, коли історія Європи змінилась. Україна та Сполучене Королівство уклали нову і безпрецедентну безпекову угоду. Це не просто декларація. Це реальність, яка настане завдяки нашій співпраці, та зокрема, безпековим гарантіям від визначної глобальної сили Великої Британії», – наголосив Зеленський [5].

Договір з безпеки є одним з перших у сфері угод про виконання домовленостей, узгоджених під час саміту НАТО у Вільнюсі між Україною, членами «Групи семи» та іншими зацікавленими державами.

8 квітня 2024 року відбулося підписання нового рамкового пакту з оборонно-промислової співпраці між представниками урядів Сполученого Королівства та України. Серед важливих угод необхідно відзначити договір з BAE Systems щодо обслуговування гаубиць, які перебувають на озброєнні ЗСУ.

Загалом, спостерігається активна та постійна політична, економічна, гуманітарна підтримка Сполученого Королівства в умовах війни.

Український науковець Грубінко А. В. окреслює головні напрями підтримки України Великою Британією у передвоєнний та воєнний час, зокрема:

- 1) загальнополітичний (включно з програмою економічної допомоги);
- 2) санкційний антиросійський;
- 3) військово-гуманітарний [2].

Важливим кроком в контексті утвердження сталого співробітництва було формування трістороннього міждержавного альянсу Україна – Польща – Велика Британія та офіційні візити до Києва на початку війни посадових осіб Британії.

Присутність британського чинника у зовнішній політиці України проявляється і в інших аспектах, окрім зазначених, зокрема: британська розвідка надає українській стороні актуальні дані щодо пересування ворожої армії, дотримується санкційної активності, підтримує у сфері надання гуманітарної допомоги, постійно модерує проукраїнський контекст в діяльності міжнародних організацій.

Висновки. Зважаючи на ретроспективу взаємовідносин України-Великої Британії, яка вибудувалася на дипломатії, гуманітарній, економічній підтримці, активній підтримці шляхом безперервного постачання озброєння, необхідно відзначити, що Сполучене Королівство займає достатньо стійку позицію серед країн-партнерів України в межах Європейського простору.

Двостороння співпраця між країнами ґрунтується на посиленні безпекової політики європейського регіону (у контексті навчання представників Збройних Сил України, посилення безпечного інформаційного простору України та захист від атак РФ, надання зброї різного формату, боєприпасів), торгівельній політиці (торгівельні угоди, розширення ринку товарів та послуг), кібербезпеці.

Сполучене Королівство формує власну ідентичність, яка ґрунтується на традиційній зовнішньополітичній орієнтації та спрямована на формування політично стабільного безпечного регіону. Демонструючи принципи демократії та верховенства права, презентуючи національні інтереси на міжнародній арені, відстоюючи «тверду» позицію безперервної допомоги Україні під час повномасш-

табної війни, Велика Британія зарекомендувала себе як надійного міжнародного партнера у європейському регіоні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біла книга 2021. Оборонна політика України: інформаційний бюлетень. Київ: МОУ, 2021. 124 с.

2. Грубінко А. В. Міжнародна роль Великої Британії в умовах російсько-української війни. *Наукові заходи Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету*. 2022. С. 293–299.

3. Іванець О. Місії Orbital в Україні: навчання з індивідуальної підготовки за новітніми методиками. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/06/misiyi-orbital-v-ukrayini-navchannya-zindyvidualnoyi-pidgotovky-za-novitnuyu-metodykamy/>.

4. Порошенко П. і міністр оборони Великобританії обговорили посилення санкцій проти РФ. URL: <https://gordonua.com>.

5. Саєнко В. Україна і Велика Британія підписали історичну безпекову угоду: що вона передбачає. *Уніан*. 12.04.2024. URL: <https://www.unian.ua/world/ukrajina-i-velika-britaniya-pidpisali-bezpekovuu-godu-vona-stosuyetsya-atak-rf-12509808.html>.

6. Соколова В. С. Британо-українські відносини: еволюція і перспективи. *European political and law discourse*. 2017. Vol. 4, Iss. 6. С. 45–52.

7. У Генштабі розповіли про озброєння, яке ЗСУ недовзі отримають від Великої Британії *NewsWeek*. 21 липня 2022. URL: <https://nw.com.ua/politics/u-genshtabi-rozpovily-pro-ozbroynnya-yake-zsu-nevdovzi-otrymayut-vid-velykoyi-brytaniyi/> (дата звернення: 8.03.2024).

8. Українська призма: Зовнішня політика 2017. Аналітичне дослідження. ГО "Рада зовнішньої політики "Українська призма", Фонд ім. Ф. Еберта. Київ, 2018. 232 с.

9. Яку зброю Британія дає Україні. *BBC News*. 27 травня 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61604424>.

10. Ukraine seeks to reinvent its relations with the UK after Brexit. URL: <https://ukraineworld.org/articles/ukraine-explained/ukraine-seeks-reinvent-its-relations-uk-after-brexite>.

11. Ukraine War: UK reveals £6m package for cyber defence. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-63465237>.

REFERENCES:

1. Bila knyha 2021. (2021) *Oboronna polityka Ukrainy: informatsiyni biuleten*. Kyiv: MOU, 124 s.

2. Hrubinko A. V. (2022) *Mizhnarodna rol Velykoi Brytanii v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny*. *Naukovi zakhody Yurydychnoho fakultetu Zakhidnoukrainskoho natsionalnogo universytetu*. S. 293–299.

3. Ivanets O. *Misii Orbital v Ukraini: navchannia z indyvidualnoi pidhotovky za novitnuyu metodykamy*. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/06/misiyi-orbital-v-ukrayini-navchannya-zindyvidualnoyi-pidgotovky-za-novitnuyu-metodykamy/>.

4. Poroshenko P. i ministr oborony Velykobrytanii obhovoryly posylennia sanktsii proty RF. URL: <https://gordonua.com>.

5. Saienko V. (2024) *Ukraina i Velyka Brytaniia pidpysaly istorychnu bezpekovu uhodu: scho vona peredbachaie*. *Unian*. URL: <https://www.unian.ua/world/ukrajina-i-velika-britaniya-pidpisali-bezpekovuu-godu-vona-stosuyetsya-atak-rf-12509808.html>.

6. Sokolova V. S. (2017) *Brytano-ukrainski vidnosyny: evoliutsiia i perspektyvy*. *European political and law discourse*. Vol. 4, Iss. 6. С. 45–52.

7. U Henshtabi rozpovily pro ozbroiennia, yake ZSU nevdovzi otrymaiut vid Velykoi Brytanii *NewsWeek*. 21 lypnia 2022. URL: <https://nw.com.ua/politics/u-genshtabi-rozpovily-pro-ozbroynnya-yake-zsu-nevdovzi-otrymayut-vid-velykoyi-brytaniyi/>

8. *Ukrainska pryзма: Zovnishnia polityka 2017*. (2018) *Analitychne doslidzhennia*. HO "Rada zovnishnoi polityky "Ukrainska pryзма", Fond im. F. Eberta. Kyiv, 232 s.

9. Iaku zbroiu Brytaniia daie Ukraini. (2022) *BBC News*. 27 travnia. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61604424>.

10. Ukraine seeks to reinvent its relations with the UK after Brexit. URL: <https://ukraineworld.org/articles/ukraine-explained/ukraine-seeks-reinvent-its-relations-uk-after-brexite>.

11. Ukraine War: UK reveals £6m package for cyber defence. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-63465237>.

Peculiarities of military-political cooperation between Ukraine and the United Kingdom in the context of the russian-Ukrainian war

Vinnichuk Olga Vasylivna

Candidate of Political Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Political Science and Philosophy
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko
National University
Ohienka str., 61, Kamianets-Podilskyi,
Khmelnyskyi region, Ukraine
ORCID: 0000-0002-8758-5798

Chabanov Anatolij

Postgraduate Student
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko
National University
Ohienka str., 61, Kamianets-Podilskyi,
Khmelnyskyi region, Ukraine
ORCID: 0009-0005-6056-5219

The article analyzes the trends in military and political cooperation between Ukraine and the United Kingdom in the context of the russian-Ukrainian war from 2014 to the present. The relevance of the United Kingdom's support for Ukraine as a regional leader is outlined. The historical retrospective of military-political cooperation between Ukraine and the United Kingdom is revealed, with a focus on the Budapest Memorandum, under which the United Kingdom acted as a guarantor of Ukraine's sovereignty and territorial integrity. The focus was on aid packages for Ukraine and program initiatives to train Ukrainian military personnel. One of the most successful of these initiatives was Operation ORBITAL, which lasted for 5 years and contributed to the quality of modernized training of the Armed Forces of Ukraine. The United Kingdom's support in protecting the Ukrainian information space was also important. The parties noted trends in support for local governance, in particular within the framework of the Reform Assistance Program initiative in Ukraine. In particular, the strengthening of trade agreements between the two countries in the context of the formalization of the strategic partnership in 2020 played an important role in this area. It is found that the United Kingdom played an important role in diplomatically facilitating Ukraine's obtaining the status of NATO "Enhanced Opportunities Partner". London's support and assistance during a full-scale invasion is important. In particular, the supply of light defensive and offensive weapons and heavy armored vehicles. An important diplomatic aspect in strengthening bilateral relations was the signing of a security agreement (Security Cooperation Agreement), which provides for the UK to provide emergency assistance to Ukraine in the event of a repeat invasion by russia. The importance of the UK's support in the context of providing technical, financial and humanitarian assistance to Ukraine is emphasized.

Key words: United Kingdom, Ukraine, military-political cooperation, russian-Ukrainian war, strategic partnership.